

На основу члан 22. Статута Савеза рачуновођа и ревизора РС, Управни одбор Савеза је на сједници одржаној дана, 28.03.2007. године донио

ПРАВИЛНИК

о условима за стицање професионално-стручног звања Сертификовани интерни ревизор

I Општи дио

Члан 1.

Овим Правилником се утврђују услови за стицање професионално-стручног звања Сертификовани интерни ревизор, као и захтјеви у вези са континуираном професионалном едукацијом интерних ревизора.

II Услови за улазак у професију интерне ревизије

Члан 2.

Професионално-стручно звање Сертификовани интерни ревизор могу стећи лица која:

1. посједују високу стручну спрему;
2. посједује најмање три године радног искуства на пословима рачуноводства, ревизије и финансијске контроле;
3. чланови су Савеза рачуновођа и ревизора Републике Српске;
4. положи стручни испит за стицање звања Сертификовани интерни ревизор;
5. која прихватају права и обавезе из Кодекса етике за професионалне рачуноводствене експерте и Кодекса етике за интерне ревизоре, а посебно обавезу континуираног професионалног усавршавања у циљу обнављања и иновирања стручних знања.

III Организовање инструктивне наставе и полагање испита

Члан 3.

Савез рачуновођа и ревизора Републике Српске ће организовати инструктивну наставу за све кандидате који се пријаве за стицање професионално-стручног звања Сертификовани интерни ревизор, у складу са Планом и програмом едукације за стицање звања Сертификовани интерни ревизор.

У складу са чланом 8. Закона о рачуноводству и ревизији Републике Српске, услуге инструктивне наставе могу пружати и предузећа из приватног сектора, као и образовне установе, а у складу са Планом и програмом едукације за стицање звања Сертификовани интерни ревизор.

Члан 4.

Висину накнаде за присуствовање инструктивној настави и полагање испита утврдиће Управни одбор Савеза рачуновођа и ревизора РС, посебном одлуком.

Члан 5.

Присуствовање инструктивној настави није обавезан предуслов за полагање испита за стицање звања Сертификовани интерни ревизор.

Члан 6.

Прецизан распоред термина одржавања инструктивне наставе и испита, биће објављен у часопису ФИНРАР, на огласној табли, као и на веб страници Савеза.

Члан 7.

Полагању испита за стицање звања Сертификовани интерни ревизор могу приступити само они кандидати који су испуњавају услове из члана 2. тачке 1,2,3,4. и 5. овог Правилника.

Члан 8.

Сви испити за стицање професионално-стручног звања Сертификовани интерни ревизор су искључиво писмени.

Члан 9.

Комисију за оцјену испитних задатака именује Управни одбор Савеза рачуновођа и ревизора Републике Српске посебном Одлуком.

Члан 10.

Кандидати који посједују сертификате са звањима сертификовани рачуновођа и овлашћени ревизор, неће полагати оне испите који су положили приликом стицања наведених звања.

IV Издавање сертификата

Члан 11.

Након успјешно положеног испита, кандидати добијају писани документ и стичу звање Сертификовани интерни ревизор.

Члан 12.

Сертификат је писмена исправа којом Савез рачуновођа и ревизора Републике Српске, као међуна-

родно признато професионално тијело, потврђује да лице којем је додијелен, посједује високу стручну спрему, одговарајуће радно искуство, те да је положило стручни испит којим се провјеравају теоријска и практична знања и вјештине из области интерне ревизије.

V Континуирана професионална едукације

Члан 13.

Интерни ревизор дужан је да похађа континуирану професионалну едукацију у трајању од најмање 120 сати у периоду не дужем од три године.

У складу са чланом 8. Закона о рачуноводству и ревизији РС, Савез рачуновођа и ревизора РС ће сваке године дефинисати и надгледати континуирану професионалну едукацију интерних ревизора.

Члан 14.

Континуирана едукација се организује у форми индивидуалне и формализоване едукације.

Индивидуална едукација подразумијева личну ангажованост сваког појединца да прошири своја знања читањем стручне литературе.

Формализована континуирана професионална едукација подразумијева присуствовање на семинарима, симпозијумима, конгресима и другим професионалним скуповима које организује Савез рачуновођа и ревизора РС.

Члан 15.

Евиденцију о континуираној професионалној едукацији водиће стручне службе Савеза.

VI Прелазне и завршне одредбе

Члан 16.

Овај Прављник ступа на снагу даном доношења.

Предсједник УО
Проф. др Драган Микеревић

Број: 182/07
Бања Лука, 29.03.2007.

На основу Одлуке Управног одбора Савеза рачуновођа и ревизора РС број 24/06 од 15.01.2006. године, формирана је Радна група за предлажање и осмишљавање програма за едукацију и институционализацију интерне ревизије, која је размајтрајући наведени задатак на сједници одржаној 16. априла 2007. године, донијела

ПРОГРАМ ОБУКЕ ИНТЕРНИХ РЕВИЗОРА

I

Овим Програмом уређују се питања, садржаја и начин полагања испита за стицање звања *Сертифициковани интерни ревизор*.

Да би стекао звање *Сертифициковани интерни ревизор*, кандидат мора да савлада наставни план и програм, дефинисан овим Програмом, те положи стручни испит.

Испит за стицање звања *Сертифициковани интерни ревизор* полаже се писмено.

Одлуку о организацији и току полагања испита доноси Управни одбор Савеза рачуновођа и ревизора РС.

Кандидат који је испит за стицање звања *Сертифициковани интерни ревизор* полагао и није положио, може испит поновити уз накнаду.

II

Програм обуке интерних ревизора се састоји из шест цјелина односно области, чије укупно трајање износи 110 часова:

1. Регулаторни оквир интерне ревизије (8 часова);
2. Интерна контрола и интерна ревизија (20 часова);
3. Спровођење интерне ревизије (30 часова);
4. Финансијско рачуноводство (22 часа);
5. Пословне финансије и стратешки менаџмент (20 часова); и
6. Информационе технологије (10 часова).

Програм обуке интерних ревизора базиран је на Програму америчког Института интерних ревизора, уважавајући при томе специфичности и захтјеве наше пословне праксе и окружења. Овај програм представља општи или генерални Програм за стицање специјалистичког звања *Сертифициковани интерни ревизор* и њиме се кандидати оспособљавају да компетентно и професионално обављају послове у области интерне ревизије без обзира на то о којој дјелатности или организационој форми се ради.

III

Уже специјалности

Након стицања специјалистичког звања *Сертифициковани интерни ревизор*, носиоци овог звања ће бити у могућности да се кроз континуирану професионалну едукацију интерних ревизора уже специјализију за поједине области као што су:

1. Интерна ревизија у банкама и другим финансијским институцијама;
2. Интерна ревизија у корисницима буџета;
3. Интерна ревизија у привреди (приватна и јавна предузећа).

IV

Детаљни план и програм обуке интерних ревизора

1. Регулаторни оквир интерне ревизије (8 часова)

1. Законски прописи којима се у РС регулише област интерне ревизије

Закон о јавним предузећима

Закон о банкама

Закон о буџетском систему Републике Српске

Закон о интерној ревизији у јавном сектору (нацрт).

2. Међународни стандарди професионалне праксе интерне ревизије

Сврха Стандарда

Врсте Стандарда

Услуге увјеравања

Консултантске услуге

Стандарди обиљежја

- Сврха, овлашћења и одговорности интерне ревизије,
- Независност и објективност,
- Стручност и дужна професионална пажња,
- Програм обезбјеђења и унапређења квалитета.

Стандарди рада

- Управљање активношћу интерне ревизије,
- Природа посла,
- Планирање ангажмана,
- Извођење посла,
- Извјештавање о резултатима,
- Одвијање надзора,
- Одлука менаџмента о прихватању ризика.

3. Кодекс етике интерних ревизора

Сврха Кодекса етике

Примјена Кодекса етике

Принципи релевантни за професију и праксу интерне ревизије

Правила понашања

- Интегритет,
- Објективност,
- Повјерљивост,
- Стручност.

4. Међународни стандарди ревизије и услуга увјеравања (основни концепти)

2. Интерна контрола и интерна ревизија (20 часова)

1. Теоријске основе интерне контроле и интерне ревизије

- Дефинисање интерне контроле и интерне ревизије,
- Улога и значај интерне контроле и интерне ревизије,
- Позиционирање интерне контроле и интерне ревизије.

2. Однос интерне контроле и интерне ревизије

3. Врсте интерних контрола

Унутрашња контрола

- Персонална контрола,
- Механичка контрола,
- Аутоматска контрола.

Вањска контрола.

4. Методе интерних контроле

- Текућа контрола,
- Перманентна контрола,
- Периодична контрола.

5. Интерна контрола економије пословања

Контрола пословања са основним средствима

- Контрола прибављања основних средстава,
- Кориштење и амортизација основних средстава,
- Контрола отуђивања основних средстава,
- Контрола евиденције о основним средствима.

Контрола пословања са материјалом

- Контрола набавке материјала,
- Контрола складиштења са манипулацијом,
- Контрола евидентирања материјала.

Контрола манипулације готовим производима

- Контрола квалитета готових производа,
- Контрола пријема, ускладиштења и отпреме готових производа,
- Контрола везана за продају готових производа.

Контрола плата

- Контрола временског ангажовања радника,
- Контрола остварених учинака,
- Контрола обрачуна плата.

Контрола обрачуна трошкова

- Контрола трошкова материјала,
- Контрола трошкова услуга,
- Контрола транспортних трошкова,
- Контрола поштанско-телеграфских и телефонских трошкова,
- Контрола путних трошкова,
- Контрола нематеријалних трошкова.

Попис имовине – инвентура

- Предмет инвентарисања,

- Врсте инвентура,
- Фазе пописа.

6. Интерна контрола финансијског пословања

Контрола благајничког пословања

- Основни принцип контроле благајничког пословања,
- Контрола благајничке документације,
- Контрола сигурности благајничког простора,
- Перманентна контрола благајне.

Контрола пословања са хартијама од вриједности

Контрола пословања са купцима

- Контрола везана за склапање уговора,
- Контрола испоруке производа, робе, услуга,
- Контрола фактурисања,
- Контрола наплате потраживања.

Контрола пословања са добављачима.

3. Спровођење интерне ревизије (30 часова)

1. Процес интерне ревизије

Утврђивање ризика

Природа ризика

- Идентификовање активности које се могу ревидовати,
- Фактори ризика,
- Примјери утврђивања ризика – процјена ризика за одређену организациону јединицу или активност.

Планирање

- Писмо најаве,
- Иницијални састанак.

Прелиминарни преглед

- Прелиминарно испитивање,
- Програм ревизије.

Преглед процеса рада и оцјена интерних контрола

Рад на терену

- Тестирање трансакција,
- Савјети и неформалне комуникације,
- Сумирање рада ревизора.

Ревизорски извјештај – сумирање резултата рада интерног ревизора

Структура ревизорског извјештаја

- Приступ састављању ревизорског извјештаја,
- Принципи на којима треба базирати израду ревизорског извјештаја,
- Дистрибуција ревизорског извјештаја,
- Чување ревизорских извјештаја,
- Измијењени ревизорски извјештаји.

Нацрт за дискусију

Завршни састанак са клијентом

Писмо клијенту

Финални извјештај

Коментари клијента о интерној ревизији

Резимирање рада интерног ревизора,

Накнадна ревизија – преглед

- Дефинисање накнадне ревизије,
- Одговорност за накнадну ревизију,
- Природа, временски распоред и обухват накнадне ревизије,
- Планирање накнадне ревизије,
- Поступак накнадне ревизије,
- Технике накнадне ревизије,
- Завршетак ревизије.

2. Ревизорски радни папири

Генерално о радним папирима

Ревизорски докази

Планирање и једнообразност

Структура радних папира

Принципи документовања

Индексирање

Међусобно повезивање радних папира

Преглед радних папира

Власништво, надзор и чување радних папира

Аутоматизовани радни папири.

3. Врсте радних папира

Меморандум о планирању ревизије

Забилешка са иницијалног састанка са менаџментом

Преглед извршене прелиминарне ревизије

Упитник за преглед интерне контроле

Формулар за сумирање потенцијалних ревизорских коментара

Забилешка са завршног састанка са менаџментом

Формулар за дистрибуцију извјештаја

Упоредивање стварних и планираних часова рада у току ревизије

Сумирање рада интерних ревизора

Забилешке у фази резимирања

Мишљење супервизора о обављеној ревизији

Оцјена рада интерних ревизора од стране клијента

Ходограми.

4. Одговорност за откривање превара

5. Програм контроле квалитета интерне ревизије

Поступак интерне контроле квалитета (на нивоу одјелења интерне ревизије)

Екстерна оцјена рада интерне ревизије

Сарадња интерне и екстерне ревизије.

6. Супервизија

4. Финансијско рачуноводство (22 часова)

1. Основе система двојног књиговодства

- Обрачунска (акруална) основа рачуноводства,
- Економске промјене (еквивалентне и нееквивалентне),
- Контни оквир (билансни и функционални),
- Конта – рачуни (врсте и правила књижења у систему двојног књиговодства).

2. Оквир за припрему и презентацију финансијских извјештаја

- Рачуноводствена начела и принципи,
- Међународни стандарди финансијског извјештавања.

3. Компоненте финансијских извјештаја

- Финансијски извјештаји у систему двојног књиговодства,
- Специфичности финансијског извјештавања код банака и других финансијских организација, организација за осигурање и буџетских корисника.

4. Биланс стања

- Актива (стална и текућа имовина, правила класификације имовине),
- Пасива (правила класификације обавеза, садашње, процијењене и потенцијалне обавезе, нето имовина – капитал, концепти одржавања капитала),
- Временска разграничења, резервисања, текући и одложени порез на добит,
- Финансијска стабилност, ликвидност и солвентност.

5. Биланс успјеха

- Принцип фактурисане и принцип наплаћене реализације,
- Начини билансирања периодичног финансијског резултата (метода трошкова продатих учинака и метода укупних трошкова),
- Начело опрезности и модел фер вриједности (укључујући и ревалоризацију),
- Профитабилност.

6. Биланс токова готовине

- Однос између обрачунске и готовинске основе у рачуноводству,
- Пословне, финансијске и инвестиционе активности,
- Методе квантификације токова готовине (директна и индиректна).

5. Извјештај о промјенама у капиталу

- Садржај и начин креирања извјештаја о промјенама у капиталу.

6. Ноте уз финансијски извјештај

- Садржај и начин креирања тзв. “пете компоненте” финансијског извјештаја,
- Посебан осврт на значај нефинансијских информација за кориснике финансијских извјештаја.

5. Пословне финансије и стратешки менаџмент (20 часова)

1. Предузеће и функције предузећа

Предузеће и циљ предузећа

Пословне функције предузећа и задаци пословних функција

Однос финансијске функције и других пословних функција

Конфликт циљева менаџмента и акционара и друштвена одговорност

Пореско окружење.

2. Финансијска политика и правила финансирања

Финансијска политика
Циљ финансијске политике
Начела финансијске политике
Правила финансирања.

3. Финансирање предузећа

Самофинансирање
Заједничка улагања
Кредитирање
Специфични облици финансирања
Доношење одлука о финансирању.

4. Анализа приносног, имовинског и финансијског положаја

Анализа приносног положаја
Анализа имовинског положаја
Анализа финансијског положаја.

5. Стратегије предузећа

Појам и дефиниција одлучивања
Циљеви предузећа
Циљеви различитих интересних група
Сукоб интереса у предузећу
Корпоративно управљање
Формулисање стратегије предузећа
Стратегија ширења и одржавања тржишта
Међународно пословање.

6. Ризик и принос

Испитивање односа између ризика и приноса
Израчунавање приноса појединачног средства
Процјена ризика посједовања појединачног средства
Теорија портфолија
Израчунавање варијансе и стандардне девијације
Врсте ризика.

6. Информационе технологије (10 часова)

1. Коришћење информационе технологије за потребе интерне ревизије

Утицај РС и *On-line* рачунарских система на поступке ревизије
Утицај база података на поступке ревизије
Процјена ризика и интерна контрола – карактеристике и разматрања КИС

- Интерне контроле у КИС окружењу
- Опште КИС контроле
- КИС апликативне контроле.

Утицај електронске трговине на ревизију финансијских извјештаја

Технике ревизије уз помоћ компјутера

- Разматрања у вези са коришћењем СААТ-а.
- Примјена СААТ-а.

Заштита инфомација

Сигурност система.

2. Основни елементи интерне ревизије инфомационих технологија

Циљеви интерне контроле информационих система

Поступак интерне ревизије ИТ система и радни папири.

V

Програм Континуиране професионалне едукације сертифицираних интерних ревизора

Уже специјалности

1. Банке и друге финансијске организације
  - Законодавни и регулаторни оквир,
  - Рачуноводство банака и других финансијских институција,
  - Интерна ревизија у банкама и другим финансијским институцијама.
2. Буџетски корисници
  - Законодавни и регулаторни оквир,
  - Рачуноводство буџетских корисника,
  - Интерна ревизија код буџетских корисника.
3. Привреда (приватна и јавна предузећа)
  - Финансијско рачуноводство,
  - Управљачко рачуноводство,
  - Интерна ревизија у привреди.

VI

Овај Програм ступа на снагу даном доношења.

У Бањој Луци, 16. априла 2007. године
Број: 217/07

Председник Радне групе
Проф. др Драган Микеревић